

В.Ф. Верба, студент,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
vika-verba@mail.ru
науковий керівник д.е.н., проф. Ряснева О.В.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ Й АНАЛІЗУ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ

Питання оцінки якості життя населення на сьогоднішній день є одним з найбільш актуальних для будь-якої країни. Серед основних причин такого можна виділити наступні: активна наукова, технічна й виробнича діяльність людей привела до значних (не тільки позитивних, але й негативних) змін умов життя, отже, виникла необхідність оцінки впливу цих факторів на якість життя з метою зниження негативного впливу; зміна ціннісних орієнтирів (перехід від економічних орієнтирів розвитку держави й регіонів до соціального) ставить перед органами державної влади головною метою досягнення й підтримка високої якості життя.

Проблематика, що стоїть за поняттям «якість життя», є об'єктом наукових досліджень у багатьох областях знання, насамперед у соціології, економіці, екології. У дискусію про якість життя залучені дослідницькі центри, урядові органи, різні міжнародні організації. Це багатобічне й комплексне поняття, тому що містить у собі питання життя, побуту, світогляду, споживання, навколишнього середовища, психіки, поведіння, суспільної й трудової діяльності окремої особистості, соціальних груп, шарів і класів.

Метою статті є аналіз сучасного методологічного підґрунтя до оцінки якості життя населення країни.

Якість життя - це комплексна інтегральна характеристика, що позначає ступінь економічної й соціальної діяльності людини, ті можливості, які суспільство зможе надати кожному індивідові для розвитку. Оцінка якості життя складна не тільки через багатомірність цього поняття. Для різних груп населення уявлення про якість життя різні, і вони виявляються через суб'єктивні оцінки. [1]

Існують два основних підходи до дослідження рівня і якості життя населення: гуманістичний і технократичний (економічний). Розглянемо зміст даних підходів. [2]

1. Гуманістичний підхід використовує суб'єктивні показники, які збираються за допомогою репрезентативних досліджень (рис. 1). У західних дослідженнях поєднуються об'єктивні (статистичні) і суб'єктивні виміри, засновані на регулярних масових опитуваннях населення або оцінках експертів. Такі компоненти, як соціальні зв'язки, сімейні цінності, політична й соціальна стабільність, можуть оцінюватися тільки суб'єктивно, тому що об'єктивних критеріїв не існує.

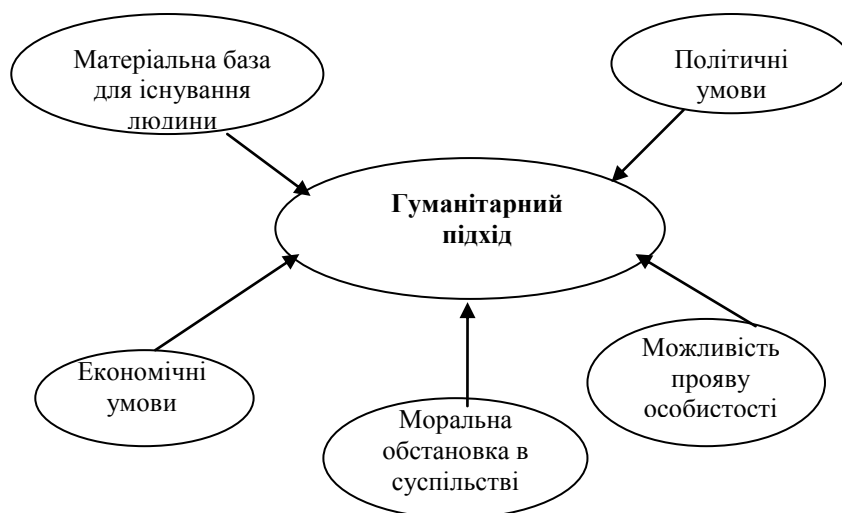

Рис. 1. Критерії гуманітарного підходу до оцінки якості життя населення.

2. Технократичний (економічний) підхід використовує об'єктивні статистичні показники розвитку економіки країни, і в у цьому випадку населення розглядається як елемент продуктивних сил суспільства (рис. 2).

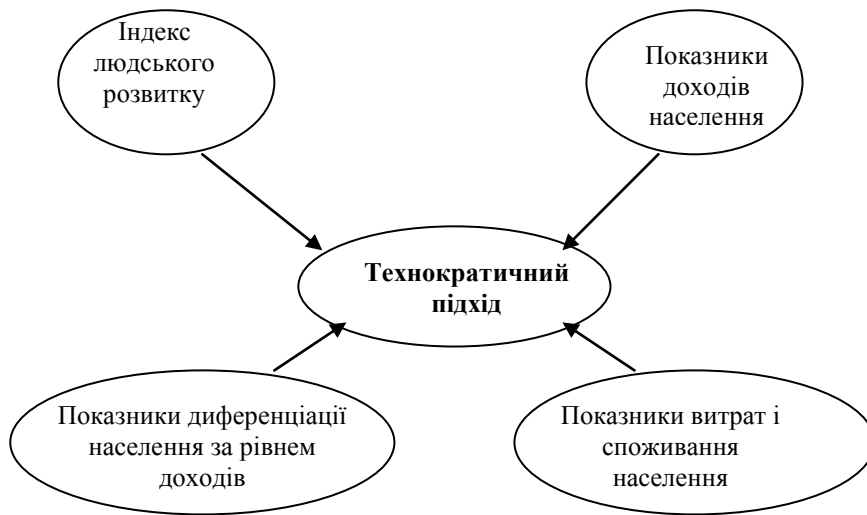

Рис. 2. Узагальнюючі показники рівня життя населення в межах технократичного підходу.

Що стосується методів оцінки якості життя населення, виходячи зі складності досліджуваного об'єкта, великої кількості аналізованих показників, їхньої типової неоднорідності можна стверджувати, що тут необхідно використовувати не один, а цілий комплекс методів дослідження: статистичних, соціологічних, економіко-математичних тощо. На сьогоднішній час існує багато національних та світових методик, що дозволяють проводити дослідження якості життя населення з системних позицій. На рис. 3 наведені найбільш розповсюдженні методики.

Рис. 3. Методики оцінки якості життя населення

Аналізуючи вищесказане, можна зробити висновок, що якість життя являє собою складну синтетичну категорію, що акумулює всі істотні для особистості умови існування, рівень розвитку й ступінь задоволення всього комплексу потреб й інтересів людей. До компонентів цієї категорії віднесені товари й послуги, доходи, заощадження, духовні потреби, особиста безпека й інші атрибути соціальної комфортності, а також стан середовища перебування.

Таким чином, високий динамізм зміни компонентів якості життя населення, зумовлений зміною загальних світових та національних тенденцій, потребує постійного становлення його теоретичного та методологічного підґрунтя.

Список літератури: 1. Удотова Л. Ф. Соціальна статистика / Л. Ф. Удотова. - К. : КНЕУ, 2002. - С. 240. 2. Алфьорова М. Н. Про можливий підхід до розробки регіональної концепції й програми поліпшення якості життя населення / [М. Н. Алфьорова, В. П. Бабинцев, А. А. Белов, А. А. Гармашев, С. В. Заїчковська] // Технології якості життя. - 2002. - т.2. - № 2. - С. 1-10.